

	Francotyp · Hasler · Postalia · Komusina · Neopost	Dé vereniging voor de verzamelaar van frankeerstempels!
	rankeerstempel.nl	
Telefrank · Universal · Krag · Pitney-Bowes · Framat		
Redacteur algemeen: P.L. Janssen, janssen.oosterhout@ziggo.nl	Redacteur stempelnieuws: H. Smoor, h.smoor9@upcmail.nl	

Maandagmorgen of vrijdagmiddag?

De maker van onderstaand stempel had duidelijk z'n dag niet, want er staan maar liefst 2 fouten in onderstaand stempel. De fout werd snel ontdekt, want niet veel later wordt de tekst juist weergegeven. Zou het een product van de maandagochtend of van de vrijdagmiddag geweest zijn?

[Jan Willem Jansma]

Het wel en wee van een brugheilige (in zijn geboortedorp)

Het Tsjechische stadje Nepomuk ligt aan de hoofdweg tussen Pilsen en Ceske Budejovice. De weg is het best te vergelijken met onze provinciale weg en heeft twee ‘tegengestelde’ rijstroken, bij ons een N-weg met drie cijfers. Echter, deze weg is ook bekend als de E47, de hoofdweg tussen Maagdenburg en Wenen en is een belangrijke noordwest-zuidoost verbinding.

Al lange tijd is deze weg een hindernis voor het overstekende lokale verkeer, komt er niet iets van links, dan komt er wel iets van rechts.

Toen dan ook een lokale (kruisende) hoofdstraat opgeknapt moest worden, werd in overleg met de wegbeheerder besloten een rotonde aan te leggen, die in 2015 in gebruik is genomen. Hiermee kreeg de plaats Nepomuk ook een nieuwe entree en kwam men op het idee om de

passerende automobilist opmerkzaam te maken op het feit dat hij door Nepomuk reed, de plaats waar de heilige Johannes Nepomuk geboren is. Een kunstwerk, op het eiland van de rotonde geplaatst, moest dit bewerkstelligen. Aldus werd in mei 2016 door het gemeentebestuur een prijsvraag voor een ontwerp uitgeschreven, dat voor midden oktober ingediend moest worden. Begin december deelde de gemeente

mee dat er 26 ideeën waren aangedragen en dat het ontwerp van de jonge kunstenaar Adam Kovalčík de prijsvraag gewonnen had.

Dit was: een portaal (als symbool van de Karelsbrug in Praag, waar Nepomuk na zijn marteling vanaf gegooid werd) over de rijbaan van de rotonde, met daarop een verkeersbordachtig silhouet van de heilige. Daarnaast, op het rotonde-eiland, een palmboom als symbool van martelaarschap.

Echter, de bevolking van Nepomuk dacht daar anders over en keurde het af, net zoals de overige 25 ontwerpen. Het gemeentebestuur luisterde zowaar en besloot alle relevante activiteiten tot nader order te stoppen.

Wat de inwoners dan wel wilden, werd op spottende wijze duidelijk. Op het eiland van een rotonde op een van de binnenwegen werd een beeldje neergezet met een pet op in de winter en een duikbril in de zomer.

Kortom, geef ons een maar een echt beeld op de grond en geen 'blikken' ding in de lucht.

Dit inspireerde in 2018 de lokale schrijfster Helena Jiráková tot het maken van een kabouterachtig beeldje met een sterrenkrans dat in 2018 plots in het midden van de nieuwe rotonde te zien was.

Dit schudde de gemoedsrust van het stadje weer eens flink op. Het werd afgekraakt door de gemeente (maar niet verwijderd) en humorvol omarmd door de inwoners.

Sv. Jan vstal z hrobu
 písnicka sv. Jana Nepomuckého, konvent Řádu bosých augustiniánů, Lnáře

Když byla při pozice na kory, 78. stávek v přelomě mezi Třešňovkou a zámek barokní socha sv. Jana, nacházel místo v blízkosti řeky kámen v soklu. Theodor Mlýnský našel v nedávno vyčištěném základy zámku v blízkosti řeky v roce 1950. V roce 1950 v základě našel náhodně objevený sv. Jan Nepomucký v soklu zámku. V roce 1950 v základě našel náhodně objevený sv. Jan Nepomucký v soklu zámku. V roce 1950 v základě našel náhodně objevený sv. Jan Nepomucký v soklu zámku.

Plánek sv. Jana byl na základě historických záznamů objeven v září roku 2018 v blízkosti řádu bosých augustiniánů. Na místě je zřízena kaple, kde byla v roce 1950 objevena socha sv. Jana Nepomuckého. Socha byla objevena v září roku 2018 v blízkosti řádu bosých augustiniánů.

Toen geschiedde er een mirakel. In het naburige dorp Lnare, stuitte men bij het graven van een gat voor een te planten boom op iets hards; een stuk gietijzer. Voorzichtig verder gravend kwam al gauw de achterkant van een standbeeld tevoorschijn.

Het bleek een beeld van de heilige Nepomuk, dat netjes begraven was, tezamen met de losse onderdelen als krans, palm en kruisbeeld. Dit alles lag onder het beeld, dat met het gezicht naar beneden gericht was. Dit wijst op grote

zorgvuldigheid, gericht op zo min mogelijk schade bij toevallige ontdekking. Wie het heeft begraven, waarom en wanneer is niet achterhaald. Waar het beeld ooit stond, is wel bekend, dat was in de nabijheid bij een klooster waarvan de orde inmiddels is opgeheven.

Zoals het de overheid betaamt, publiceerde de gemeente een advertentie waarin gevraagd werd aan de eigenaar zich bekend te maken. Binnen de gestelde termijn kwam geen claim, waarna het beeld aan het Vaticaan verviel. Daar werd besloten dat het beeld toekomt aan het aartsdiakonaat dat een kilometer of vijftien van de vindplaats gevestigd is, in Nepomuk.

Of het is dat de aartsdiaken en de burgemeester dezelfde voornaam (Jiri) hebben, of dat iets anders meespeelde, is niet bekend, maar de heren waren het snel over eens dat het een geschenk uit de hemel was.

Het beeld zou uitstekend passen op de rotonde en de gemeente was bereid het beeld te laten restaureren en voor 50 jaar te huren van het aartsdiakonaat.

Nu is het in het jaar 2021 driehonderd jaar geleden dat Johannes Nepomuk zalig verklaard werd en het was dan ook een van de hoogtepunten van de viering hiervan dat het beeld op 15 mei, aan de vooravond van zijn naamdag op de rotonde kon worden ingewijd.

[Pieter Bosman]

Aardappels en alles wat met de aardappel te maken heeft

Dit jaar heb ik mij aangemeld als lid en onlangs mijn eerste bijeenkomst meegemaakt in Oosterhout. Dat was in een ongedwongen sfeer en tegelijk waren verschillende mensen mij behulpzaam. Maar laat ik mij eerst voorstellen: Jan van Loon, woon met mijn vrouw al bijna 50 jaar in Dronten, 78 jaar en goed gezond. Wij komen beiden uit het Zuidwesten van ons land. We hebben samen vier kinderen en dertien kleinkinderen. Na de studie werk gevonden in de Flevopolders en in Dronten komen wonen. Een werkzaam leven gehad in de aardappelveredeling, het kweken van nieuwe rassen, en nu actief met diverse dingen.

Toen mijn jongste zoon een jaar of tien was (nu 40 jaar), bleef hij aandringen dat ik hem met zijn postzegelverzameling moest helpen. Uiteindelijk ja gezegd, want ik had het veel te druk, met de opmerking dan verzamel ik aardappels op postzegels, die zijn er vast niet zo veel. Dat bleek door de jaren heen een verkeerde inschatting. Bovendien, als je een keer bezig bent, komt er steeds meer in beeld, zoals een poststuk met de betreffende zegel, eerste dag enveloppen enzovoort. Toen ik na mijn pensionering enige tijd de lege enveloppen van een bedrijf kreeg, kwam ook het frankeermachine stempel in beeld.

FRANKEERSTEMPEL.NL

AGENCI
HOLLAND
Voor al uw kwaliteits-
- pootaardappelen
- consumptieaardappelen
-
Postbus 70-Emmeloord

Daarbij gaat het mij niet om de machines of de nummering, maar om de vlag bij het stempel. Dit is een mooie aanvulling bij de postzegels. In de verzameling houd ik het heel breed, alles wat met de aardappel te maken heeft is welkom. Natuurlijk is een afbeelding van de aardappel het mooist, maar alles is welkom, van instituten, industrie, machines voor de aardappel, (handels)bedrijven enz., bovendien ook buitenland. Kortom als het maar een duidelijke relatie met de aardappel heeft. Die duidelijkheid is voor buitenstaanders van de aardappelwereld niet altijd helder, maar dat is geen probleem. Ander materiaal kan nu zijn weg vinden via de vereniging.

Helaas is het moeilijk om de verzameling verder uit te breiden met vlagstempels voor mijn thema. Daarom heb ik gezocht op internet en zo bij de vereniging beland. Echter ook in Oosterhout bleek dat mijn thema niet direct veel succes oplevert. Mijn eigen vondst was heel beperkt, het meest interessante materiaal werd mij gegeven door andere leden, daar aanwezig. Heel mooi die aandacht voor een thema van iemand anders. En dan begrijpt u het wel, hierbij doe ik ook een oproep of u mijn thema in gedachten wil houden bij uw eigen zoektocht naar interessant, nieuw materiaal.

Dan kan mijn tegenprestatie zijn dat ik alles wat maar in mijn brievenbus komt en interessant kan zijn zal bewaren voor andere verzamelingen.

[Jan van Loon, Dronten]

Melk

Melk... Wie is er niet mee opgegroeid? Bij alle zoogdieren staat melk op het menu van de eerste maaltijden van hun leven. Normaal gesproken is dat moedermelk. De mens is echter ook moedermelk van koeien, geiten, schapen, buffels, kamelen, paarden, ezels, rendieren, elanden en zelfs jaks gaan gebruiken om zichzelf te voeden. Koeien zijn daarvan de dieren die het meest (uit)gemolken worden.

Melk bestaat uit water, vet, eiwitten, lactose en zouten. Doordat water en vet niet goed mengen kan het vet er gemakkelijk 'afgeroomd' worden. In 1940, bij de melkstandaardisatie, werd het zelfs verplicht om het vetpercentage van zo'n 3,85% terug te brengen tot 2,5%. We hebben het dan over volle melk, die momenteel trouwens 3,5% vet bevat. Het drinken van melk wordt ook in stempels aanbevolen, bijvoorbeeld vanwege de proteïnen (PR 719) en de eiwitten (FR 16215).

De meeste mensen drinken halfvolle melk. Die melk bevat maar 1,5% vet en is in 1968 door melkbedrijf Van Grieken (destijds als 'halfom') als eerste op de markt gebracht. In stempels komen we van Van Grieken alleen 'Griekjes' tegen, en de kreet 'Melk. De Witte Motor'.

Het woord 'melk' werd al gebruikt in de late Middeleeuwen. Daarvoor werd het in het oudhollands 'mlechan' genoemd. En je zou het misschien niet verwachten, maar in de wereldwijde productie neemt Nederland slechts de 15^e plek in. De VS en Indonesië zijn de grootste melkproducenten.

De aanleiding voor dit artikel is het 150 jarig bestaan van FrieslandCampina, de grootste zuivelcoöperatie ter wereld, waar zo'n 70% van alle melkveehouders in Nederland bij aangesloten is, met een jaarlijkse hoeveelheid verwerkte melk van 8,7 miljoen ton. Dat is nog eens een melkplas!

Eind 20^e eeuw was er trouwens al sprake van een melkplas. Dit kwam doordat de vraag naar melk sterk achterbleef bij de productie, die als gevolg van landbouwsubsidies van de Europese Unie omhoog schoot. Om de melkplas 'op te laten drogen' werden exportsubsidies voor melkpoeder gegeven en werden melkquota ingevoerd. Met een melkquotum heb je 'melkwaarde' in handen.

En zo komen we uit bij de melkprijs. En dan hebben we het over de prijs die een boer voor z'n melk krijgt. Die ligt gemiddeld tussen de 30 en 40 euro per 100 kilo. Dat is een stuk minder dan je in de winkel voor je melk betaald. Maar goed, die melk uit de winkel is dan wel getermiseerd (15-20 seconden verhit bij 65 °C), gepasteuriseerd (15 seconden verhit boven 72 °C), gesteriliseerd (verhit op 120 °C), UHT gesteriliseerd (kortstondig verhit op ultra hoge temperatuur, 140 °C) of gebactofuged (gezuiverd van bacteriën en sporen via centrifugeren), waardoor de houdbaarheid toeneemt.

En via de melkprijs komen we dan weer uit bij FrieslandCampina, of beter gezegd bij de melkveehouders die 150 jaar geleden aan de wieg van deze organisatie stonden. In 1871 produceerde elk van de melkveehouders nog niet zoveel melk en wilden ze er een gegarandeerde afzet en prijs voor. Om dat voor elkaar te krijgen gingen ze samenwerken in coöperaties.

In 1871 werd de 'Vereeniging tot Ontwikkeling van den Landbouw in Hollands Noorderkwartier' opgericht. In 1872 volgde samenwerking in de Hollandsche Wieringerwaard en werd door boeren in Warga gestart met een coöperatie.

FrieslandCampina is ook nog steeds een coöperatie. Ze geeft de bijna 17.000 aangesloten leden een garantieprijs (gemiddelde melkprijs in omliggende landen) voor hun melk. Daar bovenop krijgen de boeren een prestatietoelage (een soort winstuitkering) en, als de koeien minimaal 120 dagen per jaar 6 uur per dag in de wei grazen, een premie.

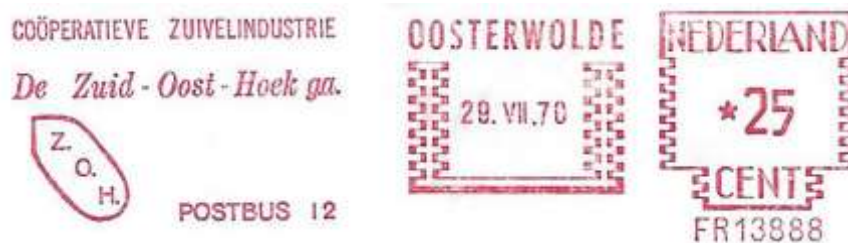

FrieslandCampina viert in 2021 zijn 150 jarig bestaan, in 2004 werden ze koninklijk. In die 150 jaar zijn er tal van fusies tussen coöperaties onderling geweest. Ik zal in het kort schetsen hoe kleine zuivelbedrijfjes samen steeds groter werden. Leuk om te zien hoe allerlei bekende zuivelnamen uit verleden en heden langskomen en in frankeerstempels vereeuwigd zijn.

Zuivelcoöperatie FrieslandCampina U.A. is in 2008 ontstaan uit een fusie van Friesland Foods en Campina. Naast melk produceren ze ook baby- en kindervoeding, zuiveldranken, yoghurts, desserts, kaas, boter, room en melkpoeder, en leveren ze ingrediënten uit zuivel aan anderen.

De naam Friesland Foods duikt in 1997 op als Coberco, Friesland Dairy Foods, Twee Provinciën en de Zuid-Oost-Hoek fuseren. Aanvankelijk is de naam Friesland Coberco Dairy Foods. Vanaf 2004 wordt het Koninklijke Friesland Foods. Friesland Foods zit vooral in Noord en Oost Nederland.

Coberco is in 1965 ontstaan uit een fusie van meerdere zuivelfabriekjes in Gelderland en Overijssel. De naam is een samentrekking van COmego, BERkelstroom, CONDensfabriek. De eerste 'CO' geeft gelijk mooi invulling aan 'Coöperatieve'. Comego (vanaf 1947) was namelijk de Coöperatieve Melkverkoopcentrale Gelderland Overijssel. Berkelstroom (vanaf 1952) zat in Lochem en was de centrale poederfabriek. De Condensfabriek (vanaf 1956) heet voluit Coöperatieve Condensfabriek Gelderland Overijssel (afgekort CCGO, maar ook GOCON wordt gebruikt, zoals in FR 6413).

Later zijn ook Vecomi, MelAmi, De Volharding, Heino Krause, HoVo en Ormet door Coberco ingelijfd.

Friesland Dairy Foods (FDF) is de 'Friesland Frico Domo Coöperatie BA', die in 1990 is ontstaan na samenvoeging van de zuivelbedrijven 'Noord-Nederland' en de CCF.

De Coöperatieve Condensfabriek Friesland (CCF) is in 1913 opgericht door 30 zuivelcoöperaties om gecondenseerde melk te produceren. Aan gecondenseerde melk is suiker toegevoegd en water onttrokken, waardoor het zelfs ongeste­riliseerd lang houdbaar is.

Coöperatieve Melkproductenbedrijven Noord-Nederland (Frico-Domo), is in 1983 ontstaan uit een fusie van Frico en Domo.

Frico is de 'Friesche Coöperatieve Zuivel-Export Vereniging' die in 1898 werd opgericht. In de jaren '30 had Frico al een frankeermachine.

Domo stamt uit 1938 en de afkorting staat voor 'Drentse Ondermelk Organisatie'. Ondermelk is melk met slechts 0,3% vet. DOMO verwerkte die tot melkpoeder. Er was een

'ondermelkplas' ontstaan omdat deze melk niet langer als veevoeder gebruikt werd.

Blijven nog over 'Twee Provinciën' en 'Zuid-Oost-Hoek'. Daar is niet zoveel over terug te vinden. Ze zaten beiden in Friesland. En aangezien de zuid-oosthoek van Friesland aan Drente grenst zal de tweede provincie van Twee Provinciën wel Groningen zijn.

Dan de tweede poot. Campina heeft zijn oorsprong in 1892. Na fusies met andere Zuid-Nederlandse zuivelcoöperaties ontstond in 1947 de Coöperatieve Zuivelvereniging 'De Kempen', die in 1964 officieel Campina werd genoemd. Daarna volgden nog meer fusies (o.a. met Sibema, Maasvallei, Centraal Brabant en Brabant-Zeeland, maar bleef de naam Campina.

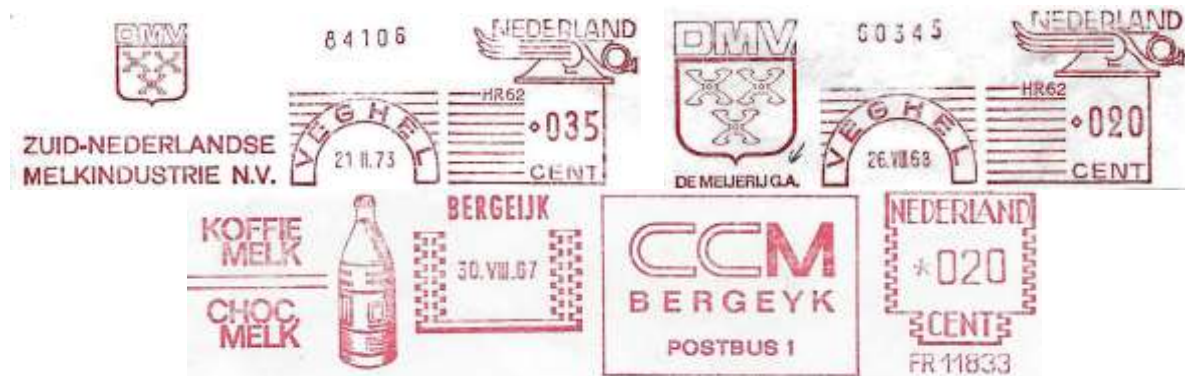
In 1979 fuseert Campina met De Zuid-Nederlandse Melkindustrie (DMV) uit Veghel tot DMV Campina.

In 1989 vormt DMV Campina samen met Melkunie Holland 'Campina Melkunie', maar na 2001 wordt dit kortweg 'Campina'.

Dan de vraag waar de afkorting DMV vandaan komt. In 1926 gingen 6 zuivelproducenten uit de Meijerij samen verder als Coöperatieve Centrale Melkproductenfabriek 'De Meijerij' (CCM De Meijerij). In 1969 werd na een fusie met o.a. CCM Bergeyk de naam 'De Zuid-Nederlandse Melkindustrie (DMV)', beter bekend als 'De Melkindustrie Veghel' (ook wel De Meijerij Veghel). Ziedaar de afkorting DMV.

De Melkunie-koeien liepen in West-Nederland. Sinds 1961 verwerkt de NV Nederlandse Melkunie (NMU) daar de melk, maar de merknaam gaat terug tot 1872.

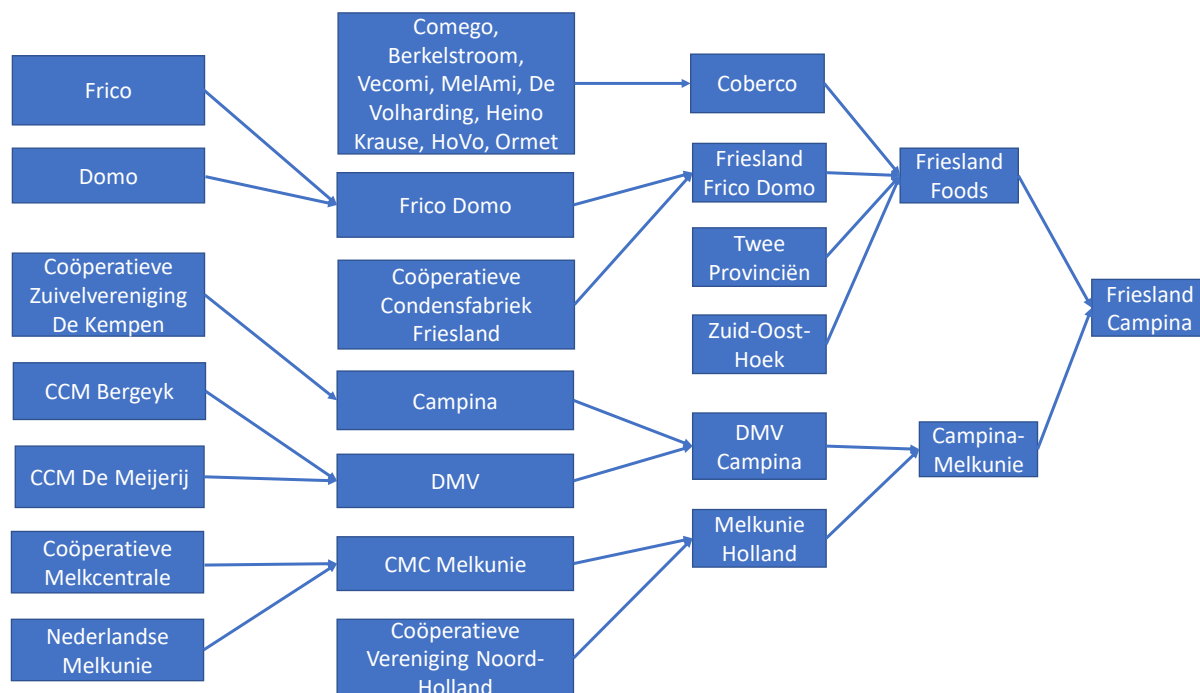

In 1969 gaan de NMU en de CMC (Coöperatieve Melkcentrale) verder als CMC-Melkunie.

In 1975 volgt samenwerking met de Noord-Hollandse 'Coöperatieve Vereniging Noord-Holland'. Na de fusie in 1980 wordt de naam 'Melkunie Holland'.

Kunt U het nog volgen? In grote lijnen is het in onderstaand plaatje samengevat:

Terug naar 1871, 150 jaar geleden. Oorspronkelijk was de melkboer inderdaad een boer (of zijn werkloze zoon of dochter). Overtollige melk werd niet langer aan het vee gevoerd, maar verkocht aan de plaatselijke bevolking. De spreuk in de afdruk van FR 19745 was toen eigenlijk het enige wat mogelijk was.

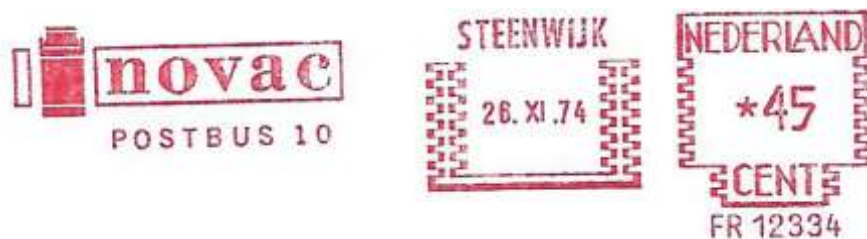
Er werd met de hand, in houten emmers aan een juk op de schouders of op een karretje met daarvoor een hond of paard rondgetrokken om de melk te venten. Toen bleek dat dit een aardig centje opleverde maakten steeds meer boerenzonen er hun beroep van. Sommigen gingen ook vanuit een winkel aan huis verkopen.

Er ontstonden echter aan het einde van de 19e eeuw ook veel kleine melkfabriekjes, die contractueel melk afnamen van boeren die aangesloten waren bij één van de vele coöperaties. Hierdoor, en vanwege overheidsregels moesten de melkboeren steeds vaker noodgedwongen hun producten gaan afnemen van de melkfabriek en kwamen velen in dienst als ‘melkslijter’ bij de melkfabriek. Je kreeg dan vaak wel een mooi uniform en een kar, uiteraard met de naam van de melkfabriek erop. Dat mondde uiteindelijk uit in gemotoriseerde melkwagens met een uitgebreider assortiment en zelfs koeling. De melkboer was zo de melkman geworden. Of de SRV-man, als je zuivelfabriek bij die inkooporganisatie was aangesloten. Door de opkomst van grootgrutters met hun supermarkten verdween ook de SRV-man uit het straatbeeld.

Tot de jaren '50 werden koeien met de hand gemolken. De melk werd via een zeef in ijzeren melkbussen gegoten. De boer moest zijn melk zelf naar de melkfabriek brengen. Ook hier was samenwerking de oplossing. Als je je eigen melk wegbracht, nam je die van boeren in de buurt ook gelijk mee. Die boeren zetten hun melkbussen dan langs de kant van de weg, zodat de ‘melkrijder’ ze gemakkelijk kon inladen. In sommige delen van het land had je ‘melkvaarders’, die de melk over het water vervoerden. Melkrijder of melkvaarder was overigens een zwaar beroep, want een lege melkbus woog al 13 kilo en er kon 20, 30 of 40 liter melk in. De typische vorm van de melkbus is mooi te zien in de afdruk van FR 12334.

De melkrijders kwamen later in dienst van de melkfabriek. In de melkfabriek werden de melkbussen gemonsterd, gewogen, gelegegd en schoongespoeld. Daarna bracht de melkrijder ze weer naar de boer.

In 1959 werd de eerste melkkoeltank in gebruik genomen. Daarmee werd een grote hygiëneprestatie geboekt. De koeien werden steeds vaker machinaal gemolken, en de melk kwam dan meteen in die koeltank.

In 1980 werd het RMO-vervoer (de Rijdende Melk Ontvangst) ingevoerd. Daarbij komt een tankwagen de koeltanks legen.

In 1937 werd de schoolmelk ingevoerd in de armste wijken van Rotterdam. Kinderen van wie de ouders het niet konden betalen, kregen de schoolmelk gratis. Schoolmelk was bedoeld als gezonde bijvoeding voor ondervoede kinderen. Het werd dan ook door de gemeente, het Rijk en zelfs de Europese Unie gesubsidieerd. Aanvankelijk werd het in flesjes geleverd en toen ik op school zat in pyramide-vormige pakjes. Tegenwoordig lijkt schoolmelk (voor zover scholen er nog aan meedoen) meer op een reclamecampagne, en heet het ‘Campina op school’.

Reclame voor melk is er trouwens voldoende gemaakt. Een paar voorbeelden:

Mijn favoriete reclame was die van Joris Driepinter, een reclamestripfiguurtje dat in mijn jeugd (van 1965 tot 1978) door het Nederlands Zuivelbureau gebruikt werd om het drinken van melk te promoten. De suggestie was dat wie drie glazen melk per dag dronk een soort superman werd.

Punt is wel dat je 3 grote glazen moest drinken om een echte ‘driepinter’ te worden. Een melkpint was immers een metalen maatbeker van circa een halve liter die de melkboer vroeger gebruikte om melk uit de melkbus te scheppen, om die vervolgens in de pan van de klant te legen.

[Jan Willem Jansma]